

TEMA 15. CERKEV IN DRŽAVA

1. POSLANSTVO CERKVE V SVETU

Odrešenje, ki ga je uresničil Kristus, in posledično poslanstvo Cerkev je usmerjeno k človeku v njegovi celovitosti: zaradi tega se Cerkev, kadar uči svoj družbeni nauk, nikakor ne oddaljuje od svojega poslanstva, temveč ga zvesto izpolnjuje. Še več, evangelizacija ne bi bila pristna, če ne bi upoštevala odnosa med evangelijem in osebnim ravnanjem, tako na individualni kot na družbeni ravni. Poleg tega Cerkev živi v svetu in razumljivo in celo obvezujoče je, da je z njim v harmoničnem odnosu, tako da spoštuje zgradbo in namen, ki sta lastna naravi različnih človeških organizacij.

Tako torej Cerkev ima poslanstvo, ki je tudi pravica, da se ukvarja z družbenimi problemi; in kadar to počne, »je ni mogoče obtožiti, da s tem presega specifično področje svoje pristojnosti, še manj pa od Gospoda prejeto zapoved.«¹

Poslanstvo Cerkev ne tem področju ni omejeno na predlaganje neke etične normative. Bolj temeljno gre za to, da pokaže na evangeljsko razsežnost družbenega življenja, skladno s celotno resnico o človeku, da uči o ravnanju, ki je skladno s to resnico, in da spodbuja izpolnjevanje tega nauka.

Dejansko med krščanskim življenjem in človeškim napredovanjem obstaja globoka in bistvena povezava: antropološka zveza, teološka vez in dolžnost ljubezni.² Ta harmonija pa vendar ne pomeni pomešanosti: cilj krščanskega ravnanja je poistovetenje s Kristusom;

¹ JANEZ PAVEL II., Okr. *Sollicitudo rei socialis*, 30. 12. 1987, 8. Prim. PAVEL VI., Apost. spod. *Evangelii nuntiandi*, 8. 12. 1975, 29 in 30; JANEZ PAVEL II., *Govor v Puebli*, III; Okr. *Redemptor hominis*, 4. 3. 1979, 15; *Kompendij družbenega nauka Cerkev*, 64 in 71.

² Prim. PAVEL VI., Apost. spod. *Evangelii nuntiandi*, 31. Povezanost človeškega z božjim je zelo značilna za Opus Dei: njegov ustanovitelj je pravil, da je celotno življenje njegovih vernikov »služenje izključno nadnaravnim ciljem, kajti Opus Dei ni in nikoli ne bo — ne more biti — časno orodje; istočasno pa je človeško služenje, saj si prizadevate le za to, da dosežete krščansko popolnost v svetu, na čist način, z vašim popolnoma svobodnim in odgovornim ravnanjem na vseh področjih državljanske aktivnosti. Požrtvovalno služenje, ki ne ponižuje, marveč vzgaja, razširja srce — ga naredi bolj rimskega, v najvišjem pomenu te besede — in spodbuja prizadevanje za čast in dobro ljudi v vsake države: da bi bilo vsak dan manj revnih, manj nevednih, manj duš brez vere, manj obupanih, manj vojn, manj negotovosti, več ljubezni in več miru« (SV. JOŽEFMARIJA, *Pismo* 31. 5. 1943, št. 1 v J.L. ILLANES, F. OCÁRIZ, P. RODRÍGUEZ, *El Opus Dei en la Iglesia*, Rialp, Madrid 1993, str. 178).

njegova osvoboditev je v osnovi osvoboditev od greha, ki vsekakor zahteva prizadevanje za področne osvoboditve.³ To razločevanje je temelj avtonomnosti zemeljskih zadev.

Nauk cerkvenega učiteljstva na tem področju zatorej ne posega v tehnične vidike niti ne predlaga sistemov družbene organizacije, kar ne spada v njegovo poslanstvo. Ta doktrina želi zgolj oblikovati človekovo vest; na ta način pa ne ovira avtonomnosti, ki pripada zemeljskim stvarnostim.⁴

Tako cerkveni hierarhiji ne pripada neposredna vloga pri organizaciji družbe; njena naloga je učiti in na pristen način interpretirati moralna načela na tem področju. Zaradi tega Cerkev sprejema kateri koli družbeni sistem, ki spoštuje človeško dostojanstvo; verniki pa morajo družbeni nauk sprejemati z razumom, voljo in z dejanji (prim. *Lk 10,16; Katekizem, 2032 in 2037*).

2. ODNOS MED CERKVIJO IN DRŽAVO

Religija in politika sta različni področji, vendar ne ločeni, saj se veren človek in državljani stapljata v eni osebi, ki je poklicana k izpolnjevanju tako svojih verskih dolžnosti, kot svojih družbenih, ekonomskih in političnih dolžnosti. Vendar pa je potrebno, da »se verniki naučijo dobro razlikovati med tistimi pravicami in dolžnostmi, ki jih obvezujejo, ker pripadajo Cerkvi, in med tistimi, katere jim gredo, ker so udje človeške družbe. Prizadevajo naj si, da bi oboje med seboj skladno združevali, in naj pomnijo, da jih mora v vsaki časni zadevi voditi krščanska vest, ker ne moremo nobene človeške dejavnosti, tudi ne v časnih rečeh, odtegniti božjemu gospodstvu. V našem času je kar najbolj potrebno, da ta razlika, pa tudi skladnost kar najjasneje odsevata v načinu delovanja vernikov.«⁵ Lahko rečemo, da je način, kako morajo katoliki živeti Gospodov nauk, povzet v teh besedah: »Dajte torej cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega« (*Mt 22,21*).

Razmerje med Cerkvijo in državo torej vsebuje razlikovanje brez ločenosti, ter enoto brez mešanja obeh elementov (prim. *Mt 22,15-21*). Ta odnos bo pravilen in plodovit, če sledi trem temeljnim načelom: sprejemanje obstoja etičnega področja, ki je pred politično sfero in jo oblikuje; razločevanje med poslanstvom religije in politike; naklonjenost do sodelovanja med tema dvema področjema.

³ Prim. PAVEL VI., Apost. spod. *Evangelii nuntiandi*, 9, 33-35; KONGREGACIJA ZA NAUK VERE, *Libertatis conscientia*, 23. 3. 1986, 23.

⁴ Glede vrednot, ki spodbujajo razvoj človeškega dostojanstva, pravi *Kompendij*: »Spoštovanje zakonite avtonomije zemeljskih stvarnosti Cerkev navaja, da si ne pridržuje posebne pristojnosti tehničnega in časnega reda, kar pa je ne ovira, da se ne bi oglasila in tako pokazala, da se te vrednote v različnih človekovih odločitvah potrjujejo ali pa, nasprotno, zanikajo« (*Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 197). Prim. II. VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 36 in 42; PAVEL VI., Enc. *Populorum progressio*, 26. 3. 1967, 13; JANEZ PAVEL II., Okr. *Sollicitudo rei socialis*, 41; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 68 in 81.

⁵ II. VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Lumen gentium*, 36. Prim. *Katekizem*, 912.

a) Moralne vrednote morajo oblikovati politično življenje

Predlog "etične države", ki hoče urejati moralno vedenje državljanov, je v veliki meri ovržena teorija, saj pogosto privede do totalitarizma ali vsaj nakazuje izrazito avtoritarno težnjo. Državi ne pripada odločanje o tem, kaj je dobro in kaj slabo, po drugi strani pa ima obveznost, da išče in spodbuja skupno dobro, in v ta namen mora včasih urejati ravnanje državljanov.

Vendar pa zavračanje "etične države" ne sme pripeljati do nasprotne zmote: do njene moralne "nevtralnosti", kar v resnici ne obstaja niti ni mogoče. Moralne vrednote dejansko kažejo na kriterije, ki spodbujajo celovit razvoj osebnosti; ta razvoj v svoji družbeni razsežnosti je del skupnega zemeljskega dobrega; glavno odgovornost za skupno dobro pa ima država. Država mora med drugim spodbujati moralno ravnanje ljudi, vsaj v družbenem življenju.

b) Cerkev in država se razlikujeta po svoji naravi in po svojih ciljih

Cerkev je od Kristusa prejela apostolsko poslanstvo: »Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence: krščajte jih v ime Očeta in Sina in Svetega Duha« (Mt 28,19-20). S naukom in apostolsko dejavnostjo Cerkev prispeva k pravilni ureditvi časnih stvari, tako da bi pomagale človeku dosegati njegov končni cilj in ga ne bi od njega odvrčale.

Sredstva, ki jih Cerkev uporablja za uresničevanje svojega poslanstva, so predvsem duhovna: oznanjanje evangelija, podeljevanje zakramentov, molitev. Uporabljati mora tudi materialna sredstva, primerna naravi njenih članov, ki so človeška bitja (prim. *Apd* 4,32-37; *1 Tim* 5,18); ta sredstva morajo biti vedno skladna z evangelijem. Cerkev poleg tega potrebuje neodvisnost za uresničevanje svojega poslanstva v svetu, ne pa prevlade, ki bi bila političnega ali ekonomskega značaja (prim. *Katekizem*, 2246; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 426).⁶

Država je institucija, ki izhaja iz naravne družbenosti človeka, katere namen je časo skupno dobro civilne družbe; to dobro ni zgolj materialno, ampak tudi duhovno, saj so člani družbe osebe s telesom in dušo. Družbeni napredek poleg materialnih sredstev zahteva še mnoga druga sredstva, duhovnega značaja: mir, red, pravičnost, svoboda, varnost itd. Te dobrine je mogoče doseči le z udejanjanjem družbenih kreposti, ki jih mora država spodbujati in varovati (npr. javna moralnost).

Različnost med religioznim in političnim področjem s seboj prinaša to, da država ne uživa nekakšne "sakralnosti" niti ne sme upravljati s človekovo vestjo, saj se moralni temelj politike nahaja zunaj nje; poleg tega Cerkev nima prisilne politične oblasti; kar zadeva pripadnost Cerkvi, je le-to s civilnega vidika prostovoljno, njena oblast je duhovnega značaja in ne nalaga političnih rešitev v smislu, da bi bila le ena prava. Na ta način se država in Cerkev urejata skladno s funkcijami, ki jima pripadajo, in to je koristno za versko in družbeno svobodo.

Od tod izhajata dve pomembni pravici: pravica do verske svobode, ki sestoji v nedotakljivosti verskega področja glede na prisilo s strani države; in pravica do svobode

⁶ Prim. II. Vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 76; *Dignitatis humanae*, 13.

ravnanja v časnih zadevah, ki jo imajo katoliki v razmerju do cerkvene hierarhije, čeprav to vključuje obveznost slediti cerkvenemu učiteljstvu (prim. ZCP, 227). Razen tega Cerkev »s tem, da uči evangeljsko resnico in da razsvetljuje vsa področja človeške dejavnosti s svojim naukom in s pričevanjem vernikov, hkrati spoštuje in pospešuje tudi politično svobodo in odgovornost državljanov.«⁷

c) Sodelovanje med Cerkvijo in državo

Razločevanje med Cerkvijo in državo ne pomeni — kot že rečeno — njune popolne ločenosti niti tega, da bi morala Cerkev svoje delovanje omejiti na zasebno in duhovno področje. Cerkev se zagotovo »ne more in ne sme postaviti na mesto države. Toda v boju za pravičnost tudi ne more in ne sme stati ob strani.«⁸ V tem pogledu ima Cerkev pravico in dolžnost, da »uči svoj nauk o družbi (socialni nauk), neovirano spolnjuje svojo nalogo med ljudmi ter izreka nravno sodbo, in to tudi glede zadev političnega področja, kadar to zahtevajo osnovne osebne pravice ali zveličanje duš.«⁹

Tako npr. Cerkev more in mora povedati, da je neki zakon nepravičen, ker je v nasprotju z naravnim zakonom (zakoni o splavu ali ločitvi), ali da so določene navade ali situacije nemoralne, četudi jih dopušča civilna oblast, ali da katoliki ne smejo dajati svoje podpore osebam ali strankam, katerih cilji nasprotujejo božji postavi in zaradi tega tudi človeški osebi in skupnemu dobremu.¹⁰

Tako Cerkev kot politična aktivnost — ki jo voditelji izvajajo preko različnih institucij ali preko strank — sta, čeprav na različen način, v službi človeka, in »to službo bosta opravljali tem učinkoviteje v prid vsem, čim bolj zdravo bo njuno sodelovanje.«¹¹ Če politična skupnost (se pravi družba v svoji celoti: voditelji in vódeni posamezniki določene države) Cerkev ignorira, se postavlja v kontradikcijo sama s sabo, saj ovira pravice in dolžnosti določenega dela državljanov, in sicer katoliških vernikov.

Praktične oblike urejanja teh odnosov so lahko različne glede na okoliščine: npr. način v državah s katoliško tradicijo ne bo isti kot v drugih deželah, kjer je navzočnost katolikov manjšinska.

Bistveni vidik, ki ga je vedno treba spoštovati, je varovanje pravice do verske svobode.¹² Paziti na spoštovanje te pravice pomeni paziti na spoštovanje celotnega družbenega reda.

⁷ II. Vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 76.

⁸ BENEDIKT XVI., Okr. *Deus caritas est*, 25. 12. 2005, 28. Prim. BENEDIKT XVI., *Govor v Veroni*, 19. 10. 2006.

⁹ II. Vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 76.

¹⁰ Prim. *prav tam*, 40 in 41.

¹¹ *Prav tam*, 76. Prim. *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 425.

¹² Ta pravica ne pomeni, da je človek pred Bogom svoboden, da izbere eno ali drugo religijo, obstaja namreč le ena resnična religija in človek je obvezan iskati resnico ter se je okleniti, ko jo enkrat najde (prim. II. Vatikanski koncil, *Dignitatis humanae*, 1). Pravica do verske svobode »je v tem, da morajo biti vsi ljudje prosti od siljenja tako s strani posameznikov kakor tudi s strani družbenih skupnosti in katerekoli človeške oblasti; in to tako, da v verskih rečeh ni dovoljeno nikogar siliti, da

Pravica do *družbene in civilne svobode v verskih zadevah*, je vir in povzetek vseh človekovih pravic.¹³

V mnogih državah ustava (ali sistem temeljnih zakonov, ki urejajo vodenje države) obsežno zagotavlja versko svobodo vseh državljanov in verskih skupin; po tej poti lahko tudi Cerkev najde zadostno svobodo za izpolnjevanje svojega poslanstva in prostor za razvoj svojih apostolskih iniciativ.¹⁴

Razen tega, če je mogoče, Cerkev skuša z državo vzpostavljati sporazume, v splošnem imenovane konkordati, v katerih se dogovorijo konkretne rešitve cerkvenih vprašanj, povezanih z namenskostjo države: svoboda Cerkve in njenih ustanov pri izvrševanju njenega poslanstva, dogovori na ekonomskem področju, prazniki itd.

3. OBRAVNAVANJE MEŠANIH ZADEV

Obstajajo področja, v katera morata posegati tako Cerkev kot država z vidika njunih lastnih pristojnosti in namenskosti (t.i. mešane zadeve), kot npr. vzgoja, zakon, družbeno komuniciranje, oskrba pomoči potrebnih.¹⁵ V teh zadevah je še posebej potrebno sodelovanje, da bi vsaka stran mogla izpolnjevati svoje poslanstvo, ne da bi jo druga pri tem ovirala.¹⁶

a) Cerkev je pristojna, da ureja zakonsko skupnost katoličanov, četudi je le eden izmed zakoncev katolik; tudi zato, ker je zakon zakrament in Cerkvi pripada naloga določati pravila za njegovo podeljevanje. Po drugi strani pa je država pristojna, da ureja učinke

bi ravnal zoper svojo vest, niti ga ovirati, da ne bi — znotraj zahtevanih meja — ravnal po svoji vesti zasebno in javno, naj bo sam ali združen z drugimi» (II. VATIKANSKI KONCIL, *Dignitatis humanae*, 2).

»Spoštovanje pravice do verske svobode s strani države je znamenje spoštovanja do preostalih temeljnih človekovih pravic, saj implicitno priznava obstoj nekega reda, ki presega politično razsežnost bivanja, reda, ki se poraja iz območja svobodnega pristopanja k skupnosti odrešenja, ki je pred državo« (JANEZ PAVEL II., *Govor*, 9. 1. 1989, 6). Pravimo, da je skupnost odrešenja pred državo, ker se človek vanjo vključi z namenom doseči cilj, ki se nahaja na višji ravni od ciljev politične skupnosti.

¹³ Prim. JANEZ PAVEL II., Okr. *Centesimus annus*, 1. 5. 1991, 47.

Pravica do svobode v verskih zadevah »je povezana z vsemi ostalimi oblikami svobode«; še več, vse te jo »zahtevajo kot svoj temelj« (JANEZ PAVEL II., *Govor*, 23. 3. 1991, 2).

¹⁴ Prim. II. VATIKANSKI KONCIL, Izjava *Dignitatis humanae*, 13.

¹⁵ Vedno, kadar okoliščine to dopuščajo, vzpostavi Sveti sedež z državami diplomatske odnose, da bi na ta način omogočal stalni dialog glede zadev, ki zanimajo obe strani (prim. *Kompendij družbenega nauka Cerkev*, 427).

¹⁶ Zato je treba jasno povedati, da »ni res, da biti dober katoličan in zvesto služiti civilni družbi predstavlja nasprotje. Kajti ni razloga, da bi Cerkev in država med seboj trčili pri legitimnem izvajanju svojih oblasti glede na poslanstvo, ki jima ga je Bog zaupal« (SV. JOŽEFMARIJA, *Brazda*, 301).

civilnega reda: ureditev premoženja med zakonci ipd. (prim. ZCP, 1059). Država ima dolžnost, da katolikom prizna pravico do sklepanja cerkvenega zakona.

b) Vzgoja otrok – tudi v verskih zadevah – pripada staršem po naravnem zakonu; oni so tisti, ki morajo določiti vrsto pouka, ki ga želijo za svoje otroke, in sredstva, ki jih bodo uporabili za doseg tega cilja (šola, verouk itd.).¹⁷ Tam, kjer iniciativa staršev in družbenih skupin ne bi bila zadostna, mora država *subsidiarno* vzpostaviti svoje šole, pri čemer mora vselej spoštovati pravico staršev do usmerjanja vzgoje njihovih otrok.

Ta pravica vključuje to, da lahko spodbujajo in vodijo šole, v katerih njihovi otroci prejemajo ustrezno vzgojo; upoštevajoč socialno vlogo takšnih šol, jih mora država priznavati in subvencionirati.¹⁸ Prav tako pa vključuje to, da njihovi otroci v šolah – državnih ali ne – hodijo k pouku, ki je v skladu z njihovim verskim prepričanjem.¹⁹

V pristojnosti države je, da določa predpise v zvezi z izobraževanjem, ki so potrebni za skupno dobro (ravni, stopnje, dostopnost šolanja za vse, obvezne vsebine za pridobitev določene stopnje izobrazbe, priznavanje nazivov itd.). Gre za tiranijo, če si država, čeprav to počne na posreden način, skuša pridržati zase monopol nad izobraževanjem (prim. ZCP, 797).

Cerkvi vedno pripada naloga določati in bedeti nad vsem, kar zadeva poučevanje in širjenje katoliške vere: učni načrti, vsebine, knjige, primernost učiteljev. To je del oblasti učiteljstva, ki pripada cerkveni hierarhiji, in pravica Cerkve, s katero brani in jamči za svojo istovetnost ter za celovitost svojega nauka. Nihče se torej ne more sam postaviti za učitelja katoliškega nauka (v šolah katere koli stopnje), če to ni odobreno s strani cerkvene oblasti (prim. ZCP, 804-805).

Cerkev ima tudi pravico ustanavljati lastne (uradno katoliške) izobraževalne centre, ki so priznani in prejemajo državno pomoč pod istimi pogoji kot ostale državne izobraževalne ustanove, ne da bi se zaradi tega morali odpovedati katoliški usmeritvi ali svoji odvisnosti od cerkvene oblasti (prim. ZCP, 800).

c) Nadalje ima Cerkev pravico širiti socialne iniciative, ki so skladne z njenim verskim poslanstvom (bolnišnice, sredstva obveščanja, sirotišnice, centri za sprejem pomoči potrebnih), in ima pravico do tega, da država te "katoliške" dejavnosti prizna pod istimi pogoji kot ostale tovrstne iniciative, ki jih vodijo druge osebe (davčne oprostitve, nazivi zaposlenih, subvencije, sodelovanje prostovoljcev, možnost za prejemanje donacij itd.).

¹⁷ »Pravica in dolžnost vzgoje sta za starše prvobitni in neodtujljivi« (*Katekizem*, 2221). Prim. JANEZ PAVEL II., Apost. spod. *Familiaris consortio*, 22. 11. 1981, 36.

¹⁸ Prim. JANEZ PAVEL II., Apost. spod. *Familiaris consortio*, 40.

¹⁹ »Kot tisti, ki so prvi odgovorni za vzgojo svojih otrok, imajo starši pravico, da izberejo zanje šolo, ki ustreza njihovim lastnim prepričanjem. To je temeljna pravica. Dolžnost staršev je, kolikor je to mogoče, izbrati šole, ki jim bodo najbolj pomagale pri njihovi nalogi krščanskih vzgojiteljev (KV 6). Javne oblasti so dolžne, da zajamčijo to pravico staršev in zagotovijo stvarne pogoje za njeno izvajanje« (*Katekizem*, 2229).

4. LAIČNOST IN LAICIZEM

Zelo aktualna tema je razlikovanje med laičnostjo in laicizmom. Laičnost pomeni, da je država neodvisna od cerkvenih zakonov; medtem ko laicizem zagovarja avtonomijo politike glede na moralni red in na božje načrte, ter teži k zapiranju religije na povsem zasebno področje. Na ta način krši pravico do verske svobode in škoduje družbenemu redu (prim. *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 572). Pristna laičnost se izogiba dvema skrajnostma: vsiljevanju moralne teorije, ki bi civilno družbo spremenila v nekakšno etično državo²⁰, in apriornemu zavračanju moralnih vrednot, ki izhajajo iz kulturnih, religioznih in drugih okolij, za katere velja svobodna pripadnost in oblast z njimi ne sme upravljati.²¹

Razen tega je treba poudariti, da bi bilo iluzorno in nepravično zahtevati od vernikov, naj v politiki ravnajo "tako, kot da Bog ne bi obstajal". To je iluzorno, ker vsi ljudje delujejo na podlagi svojih kulturnih prepričanj (religioznih, filozofskih, političnih itd.), ki izhajajo iz določene veroizpovedi ali pa ne; to so torej prepričanja, ki vplivajo na družbeno obnašanje državljanov. Bilo bi tudi nepravično, kajti nekatoličani se ravnajo po svojih doktrinah, neodvisno od njihovega izvora.

Delovanje v politiki skladno z lastnim verskim prepričanjem, če le-to ustreza človeškemu dostojanstvu, ne pomeni, da bi bila politika podrejena religiji; to pomeni, da je politika v službi osebe in zato mora spoštovati moralne zahteve, kar z drugimi besedami pomeni, da mora spoštovati in spodbujati dostojanstvo vsakega človeškega bitja. Politična dejavnost, ki jo ženejo transcendentni motivi, je ravno tako popolnoma v skladu s človeško naravo in zatorej takšno prizadevanje spodbuja ter prinaša boljše rezultate.

5. DRUŽBENI PLURALIZEM KATOLIČANOV

Vse, kar je bilo do sedaj povedano, se sklada z legitimnim pluralizmom katoličanov na družbenem področju. Dejansko je iste koristne cilje mogoče doseči po različnih poteh; zato je povsem razumljiv pluralizem v mnenjih in v ravnanju za doseganje nekega družbenega cilja. Naravno je, da si privrženci vsake izmed rešitev legitimno prizadevajo, da bi jo uresničili; kljub temu pa nobena opcija nima jamstva, da bi bila edina ustrezna alternativa – med drugim zato, ker politika v veliki meri operira z bodočimi možnostmi: je umetnost za

²⁰ Prim. PAVEL VI., Apost. pismo *Octogesima adveniens*, 14. 5. 1971, 25; JANEZ PAVEL II., Okr. *Centesimus annus*, 25.

²¹ Prim. KONGREGACIJA ZA NAUK VERE, *Doktrinalno navodilo o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo udejstvovanje in vedenje katoličanov v političnem življenju*, 24. 11. 2002, 6; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 571.

uresničevanje možnega —, še manj pa ima zagotovilo, da je edina, ki ustreza nauku Cerkve²²: »Nihče nima pravice prilaščati si cerkveno avtoriteto izključno v prid svojemu mnenju.«²³

V tem smislu imajo vsi verniki, zlasti pa laiki, pravico, da se v Cerkvi prizna njihova zakonita neodvisnost pri upravljanju časnih zadev po njihovem lastnem prepričanju in prioritetah, če so le skladne s katoliškim naukom. Imajo pa dolžnost, da ne vpletajo Cerkve v svoje osebne odločitve in družbeno nastopanje ter se izogibajo temu, da bi te rešitve predstavljali kot *katoliške* rešitve.²⁴

Pluralizem ni nekakšno manjše zlo, temveč je — tako kot svoboda — pozitiven element civilnega in verskega življenja. Bolje je sprejeti različnost v časnih zadevah, kot pa doseči neko namišljeno učinkovitost s pomočjo enačenja opcij za ceno omejevanja osebne svobode. Pluralizma pa ne smemo zamenjevati z etičnim relativizmom.²⁵ Še več, pristni pluralizem zahteva celoto vrednot kot oporo družbenih odnosov.

Pluralizem je moralno sprejemljiv, dokler gre za odločitve, usmerjene v osebno in družbeno dobro; ni pa sprejemljiv, če odločitev nasprotuje naravnemu zakonu, javnemu redu in temeljnim pravicam človeške osebe (prim. *Katekizem*, 1901). Ob izogibanju tej skrajnosti je koristno spodbujati pluralizem v časnih zadevah, kot nekaj dobrega za osebno, družbeno in cerkveno življenje.

Enrique Colom

²² Prim. II. VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 75; PAVEL VI., Apost. pismo *Octogesima adveniens*, 50; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 417.

²³ *Prav tam*, 43.

²⁴ Prim. SV. JOŽEFMARIJA, *Pogovori*, 117.

²⁵ »Relativistično pojmovanje pluralizma nima nič opraviti z legitimno svobodo katoliških državljanov, da se med političnimi izbirami, združljivimi z vero in z naravnim moralnim zakonom, odločijo za tisto, ki po njihovi presoji bolj ustreza zahtevam skupnega dobrega. Politična svoboda ni in ne more biti utemeljena na relativistični ideji, da so vsa pojmovanja o človekovem dobrem enako resnična in enako vredna, ampak je utemeljena na dejstvu, da politične dejavnosti od primera do primera merijo v zelo konkretno uresničitev resničnega človeškega in družbenega dobrega v dobro opredeljenem zgodovinskem, zemljepisnem, ekonomskem, tehnološkem in kulturnem zgodovinskem okolju. Iz konkretnosti uresničitve in raznolikosti okoliščin v splošnem vzniknejo mnogotere usmeritve in rešitve, ki pa morajo biti moralno sprejemljive« (KONGREGACIJA ZA NAUK VERE, *Doktrinalno navodilo o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo udejstvovanje in vedenje katoličanov v političnem življenju*, 24. 11. 2002, 3). Prim. *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 569 in 572.

Osnovna literatura

Katekizem katoliške Cerkve, 2104-2109; 2244-2246; 2419-2425

II. VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 74-76; izjava *Dignitatis humanae*, 1-8; 13-14

JANEZ PAVEL II., Apost. spod. *Christifideles laici*, 30. 12. 88, 36-44

Priporočeno branje

SV. JOŽEFMARIJA, pridiga *Strastno ljubiti svet*, v *Pogovori z msgr. Escrivájem*, 113-123

KONGREGACIJA ZA NAUK VERE, *Doktrinalno navodilo o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo udejstvovanje in vedenje katoličanov v političnem življenju*, 24. 11. 2002

Kompendij družbenega nauka Cerkve, 49-55; 60-71; 189-191; 238-243; 377-427.